

Nejdůležitější změny vycházející z konsolidačního balíčku - platné od 1.1.2024

Zvýšení sazby daně z příjmů právnických osob

Dochází ke zvýšení sazby daně z příjmů právnických osob z 19 % na 21 %.

Omezení daňové uznatelnosti u vybraných nákladů

- Zavádí se omezení daňové uznatelnosti výdajů při nákupu **osobních automobilů pro podnikatelské účely. Odpisy z částky nad 2 mil. Kč nebudou daňově účinným nákladem.**
- Současné znění ustanovení § 30a zákona o daních z příjmů **umožňuje použít mimořádné odpisy pouze pro majetek pořízený (resp. uvedený do užívání) do 31. 12. 2023. Novela možnost využití mimořádných odpisů nadále neprodlužuje. Výjimkou jsou pouze bezemisní vozidla (vozidla na elektrický pohon), u kterých bude možné mimořádné odpisy uplatnit až do konce roku 2028 (tj. u vozidel uvedených do užívání od 1. 1. 2024 do 31. 12. 2028). Stávající majetek, u něhož byly mimořádné odpisy již uplatněny, bude doodepsán dle dosavadních pravidel.**
- Ruší se daňová **uznatelnost tichého vína jako daru do výše 500 Kč.** Osvobození od spotřební daně zůstává zachováno.
- Výdaje na **nepeněžní benefity poskytované zaměstnancům budou na straně zaměstnavatele daňově uznatelné, pokud budou podléhat zdanění u zaměstnance (tedy nad hodnotu osvobozeného příjmu zaměstnance) a nárok na jejich poskytnutí bude vyplývat buď ze smlouvy, vnitřního předpisu nebo kolektivní smlouvy.**
- Výdaje na **stravování zaměstnanců budou pro zaměstnavatele daňově uznatelné – bez stanoveného limitu (současné limity pro daňovou uznatelnost se mění na limity pro osvobození na straně zaměstnance; bude zde platit limit pro osvobození od zdanění u zaměstnanců).**

Změna terminologie § 1d odst. 2 zákona o účetnictví

Čistým obratem se pro účely účetnictví rozumí výše výnosů z prodeje výrobků a zboží a z poskytování služeb za účetní období. Ročním úhrnem čistého obratu se pro účely účetnictví rozumí čistý obrat vydělený počtem započatých měsíců, po které trvalo účetní období, a vynásobený 12.

Oznamování příjmů placených do zahraničí (§38da)

Dojde k výraznému omezení oznamování příjmů placených do zahraničí, které jsou osvobozeny od daně nebo jejich zdanění vylučuje příslušná smlouva o zamezení dvojího zdanění (§ 38da ZDP). **Nově se toto reportování bude týkat pouze licenčních poplatků a podílů na zisku, a to bez ohledu na jejich částku** (lhůta podání oznámení zůstává zachována). Oznámení se stane formulářovým podáním. Návrh má platit až pro příjmy, u nichž povinnost srazit srážkovou daň (pokud by byla srážena) vznikne po nabytí účinnosti návrhu novely, tj. od 1. 1. 2024, a to bez ohledu na to, jaké zdaňovací období poplatník má. Příjmy placené do zahraničí za rok 2023 se na základě přechodného ustanovení mohou oznamovat již v podobě platné počínaje 1. 1. 2024.

Snížení hranice daně z příjmů fyzických osob pro druhou sazbu daně

Měsíční hranice pro uplatnění druhé sazby daně (23 %) se při kalkulaci záloh na daň ze závislé činnosti sníží ze současného čtyřnásobku průměrné měsíční mzdy na trojnásobek průměrné měsíční mzdy, tj. na částku **131 901 Kč** (pro rok 2024 bude průměrná mzda podle Nařízení č. 286/2023 Sb. činit 43 967 Kč). V ročním úhrnu tak příjem do výše **1 582 812 Kč** bude zdaněn sazbou 15 % a částka převyšující tuto hodnotu bude podléhat sazbě 23 %.

Zrušení a omezení některých daňových výhod

Od roku 2024 dojde u fyzických osob ke zrušení či omezení daňových výhod, tj. slev na dani a odpočtů od základu daně. Konkrétně půjde o následující změny:

- Zrušení možnosti odpočtu příspěvku zaplaceného odborové organizaci.
- Zrušení možnosti odpočtu za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání.
- Sleva na manžela/manželku, pokud roční příjem nepřesáhne částku 68 000 Kč, půjde nově uplatnit pouze u manžela či manželky žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti a pečující o dítě do 3 let věku.
- Zrušení slevy na dani pro studenta.
- Zrušení slevy za umístění dítěte do předškolního zařízení (školkovného).

Zrušení darů zaměstnancům

Bude zrušeno:

- osvobození nepeněžních darů zaměstnanci do 2 000 Kč poskytovaných dle FKSP (fond kulturních a sociálních potřeb)
- osvobození sociálních výpomocí na překlenutí mimořádně obtížných poměrů.

Benefity pro zaměstnance

- Nepeněžní benefity v oblasti kultury, příspěvků na sportovní akce, na vzdělávání, pořízení služeb a zboží od zdravotnických zařízení, rekreací a zájezdů, tištěných knih atd. ..., které jsou poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci nebo jeho rodinným příslušníkům, budou nově osvobozeny od daně na straně zaměstnance pouze do poloviny průměrné měsíční mzdy za celý kalendářní rok. Ruší se tedy samostatný limit 20.000 Kč pro příspěvek na zájezdy a rekreaci.
- Limit pro osvobození bude představovat v roce 2024 částku 21 983 Kč. Osvobození na straně zaměstnance do této částky se bude posuzovat u každého zaměstnavatele zvlášť. Pokud je tedy zaměstnanci poskytováno nepeněžní plnění od více zaměstnavatelů současně, limit bude posuzován u každého samostatně. **Za příjem, ze kterého bude u zaměstnance odváděna daň z příjmů zdanitelný i odvody za sociální a zdravotní pojištění, bude považována částka, která přesáhne stanovený limit.**
- Od daně z příjmů jsou u zaměstnance osvobozeny – přesné znění dle zákona o daních z příjmů:
 - d) nepeněžní plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnanci nebo jeho rodinnému příslušníkovi z fondu kulturních a sociálních potřeb, ze sociálního fondu, ze zisku (příjmu) po jeho zdanění anebo na vrub výdajů (nákladů), které nejsou výdaji (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, v úhrnu do výše poloviny průměrné mzdy za zdaňovací období ve formě*
 - pořízení zboží nebo služeb zdravotního, léčebného, hygienického a obdobného charakteru od zdravotnických zařízení, pořízení zdravotnických prostředků na lékařský předpis, použití vzdělávacích nebo rekreačních zařízení nebo poskytnutí rekreace nebo zájezdu,*
 - použití zařízení péče o děti předškolního věku včetně mateřské školy podle školského zákona, knihovny zaměstnavatele, tělovýchovných a sportovních zařízení,*
 - příspěvku na kulturní nebo sportovní akce,*
 - příspěvku na tištěné knihy, včetně obrázkových knih pro děti, mimo knih, ve kterých reklama přesahuje 50 % plochy.*
- V souvislosti s touto změnou dojde k úpravě daňové (ne)uznatelnosti na straně zaměstnavatele. Daňová neuznatelnost na straně zaměstnavatele bude nově navázána na osvobození na straně zaměstnance.
 - Tj. výdaje na nepeněžní plnění budou vždy daňově neuznatelné, budou-li současně osvobozené na straně zaměstnance.
 - Nadlimitní benefity budou moci být na straně zaměstnavatele daňově uznatelné (nárok by měl vyplývat z interního předpisu, kolektivní smlouvy či pracovní smlouvy).

- **Příspěvky na penzijní spoření a životní pojištění zůstanou nadále stejně zvýhodněné** – tedy u zaměstnanců do souhrnu 50.000 Kč ročně budou osvobozené od daně z příjmů a zároveň budou pro zaměstnavatele bez limitu daňově uznatelné.

Zavedení osvobození akcí pořádaných zaměstnavatelem

- **Od daně bude nově specificky osvobozen příjem plynoucí z účasti zaměstnance (či rodinného příslušníka) na sportovní nebo kulturní akci pořádané zaměstnavatelem. Dle důvodové zprávy by mělo jít o akce**
 - (1) „neveřejného“ charakteru,
 - (2) které zaměstnavatelé pro zaměstnance v dané formě a rozsahu obvykle pořádají,
 - (3) pořádané „příležitostně“ (například vánoční večírky, oslavy výročí firmy nebo dětské dny), (4) které jsou v kontextu okolností „obvyklé“, resp. „přiměřené“.
- Kritérium frekvence nesplňuje dle důvodové zprávy akce pořádaná pravidelně (např. večírky na týdenní bázi) a kritérium přiměřenosti např. uspořádání vánočního večírku v exotické destinaci nebo za jiných zcela excesivních okolností.
- **Tyto příjmy tak neovlivní výše uvedený nový souhrnný limit pro osvobození zaměstnaneckých benefitů.**
- **Od daně z příjmů jsou u zaměstnance osvobozeny – přesné znění dle zákona o daních z příjmů:**
g) příjmy plynoucí z účasti zaměstnance nebo jeho rodinného příslušníka na sportovní nebo kulturní akci pořádané zaměstnavatelem pro omezený okruh účastníků, pokud vzhledem k její povaze je pořádání takové akce zaměstnavateli obvyklé a její forma a rozsah jsou přiměřené.

Sjednocení daňového režimu stravenek a stravenkového paušálu

- **Od ledna 2024 dojde sjednocení osvobození příspěvků na stravování do výše 70 % stravného pro pracovní cestu dlouhou 5–12 hodin (tj. v současné době 107,10 Kč) bez ohledu na formu (stravování zajištěné na pracovišti, stravenky, stravenkový paušál) – zcela se ruší známé pravidlo daňové uznatelnosti stravenky do 55 % její hodnoty.**
- Daňově uznatelnými budou nově jednoduše výdaje vynaložené na naplnění práv zaměstnanců týkajících se jejich pracovních a sociálních podmínek (včetně stravování), která vyplývají z kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu zaměstnavatele nebo smlouvy uzavřené se zaměstnancem.
- **Dojde tak zároveň ke zrušení limitu pro daňovou uznatelnost na straně zaměstnavatele u stravenek.**
- **Rekapitulace:**
 - U zaměstnanců bude osvobození příspěvku na stravování pro všechny formy stravování sjednoceno do výše 70 % horní hranice stravného, které lze poskytnout zaměstnancům odměňovaným platem při pracovní cestě trvající 5 až 12 hodin (momentálně 107,10 Kč – pravděpodobně se změní).
 - Na straně zaměstnance bude pro osvobození doplněna podmínka přítomnosti zaměstnance v práci, která trvá alespoň 3 hodiny (doposud tato podmínka byla pouze u daňové uznatelnosti na straně zaměstnavatele).
 - U směn trvajících alespoň 11 hodin bude možné poskytnout dvojnásobnou výši.
 - Částka nad příslušný limit bude zdanitelným příjmem zaměstnance, který podléhá pojistnému na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění (jak na straně zaměstnance, tak zaměstnavatele).
 - Pro zaměstnavatele jsou příspěvky na stravování (v případě zakotvení do kolektivní smlouvy, vnitřního předpisu nebo do smlouvy se zaměstnancem), vždy daňově uznatelným nákladem – bez ohledu na částku.

Limit pro osvobození ostatních příjmů

Zvýší se hranice pro osvobození bezúplatných příjmů (darů) z 15 000 Kč na **50 000 Kč ročně**. Toto platí pouze u stanovených druhů ostatních příjmů, jako např. příjmy z příležitostných činností, darů nebo příjmů z tombol a hazardních her.

Snížení sazby nepeněžního příjmu u firemních bezemisních vozidel

Dojde k úpravě sazeb pro dodanění služebních aut využívaných i pro osobní účely zaměstnanců – dosud dodávaný nepeněžní příjem ve výši 1 % z ceny vozidla bude nově rozdělen na další dvě sazby podle emisní třídy vozu:

- pro nízkoemisní vozidla bude platit sazba 0,5 %,
- pro bezemisní (elektromobil a vodíkové vozidlo) pak pouze 0,25 %;

Nemocenské pojištění na straně zaměstnance

Znovu se zavádí nemocenské pojištění pro zaměstnance ve výši **0,6 % z vyměřovacího základu**. Od ledna 2024 se tak celkové odvody na sociální pojištění u zaměstnance zvýší na **7,1 %** (místo 6,5 %).

Nárok na dovolenou u DPP a DPČ od 1.1.2024

- **Od 1. ledna 2024 bude zaměstnancům na dohodu o provedení práce nebo dohodu o pracovní činnosti příslušet rovněž právo na dovolenou**, a to za stejných podmínek, jako zaměstnancům v pracovním poměru. **Tyto pracovní právní vztahy:**
 - se tak zaměstnavatelům významně prodraží
 - mohou v měsících čerpání dovolené zapříčinit vznik povinnosti odvodů na sociální a zdravotní pojištění z důvodu dosažení zákonného limitu příjmů pro osvobození od pojištění.
- I tito zaměstnanci musí tedy splnit obě základní podmínky pro vznik práva na dovolenou stanovené v § 213 odst. 3 – tedy **příslušná dohoda musí trvat nepřetržitě alespoň 4 týdny (28 kalendářních dnů) a zaměstnanec musí odpracovat alespoň 4násobek své týdenní pracovní doby (tedy alespoň 80 hodin)**. Aby právo na dovolenou vzniklo, musí být obě tyto podmínky splněny současně.
- Protože u dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr se pojem týdenní pracovní doba nepoužívá, stanoví se v § 77 odst. 8, že **pro účely dovolené (a jen pro tyto účely) činí týdenní pracovní doba těchto zaměstnanců 20 hodin týdně** (i kdyby byla v konkrétním případě sjednána v jiné délce – např. 10 hodin týdně). Konkrétní délka dovolené se pak stanoví podle § 213 odst. 4 univerzálně tak, že za každých celých odpracovaných 20 hodin přísluší zaměstnanci dovolená v délce jedné dvaapadesátiny z 20 hodin vynásobená výměrou dovolené u zaměstnavatele a výsledek se zaokrouhlí na celé hodiny nahoru.
- Pouze pro dohodu o provedení práce platí, že doby uvedené v § 348, které se považují za výkon práce (např. překážky v práci nebo čerpání dovolené) se do rozsahu práce nezapočítávají (viz § 75 odst. 2). Znamená to, že se o ně nesnižuje nejen maximální limit 300 hodin v kalendářním roce, ale ani jakýkoliv jiný v dohodě sjednaný nižší počet hodin a tyto hodiny jsou tak vyhrazeny jen pro faktický výkon práce zaměstnance.
Pro dohodu o pracovní činnosti však tato výjimka neplatí.

Zvýšení odvodů pojistného u OSVČ

- Zvyšuje se **minimální vyměřovací základ pro odvody pojistného na sociální pojištění OSVČ**.
- **Současně se zvyšuje také procento základu daně pro výpočet odvodů pojistného z aktuálních 50 % na 55 % základu daně**.
- **Navýšení sazby nemocenského pojistného OSVČ o 0,6 procentního bodu (na 2,7 %)**;

- Se zvýšením minimálního vyměřovacího základu a % odvodů pojistného bude souviset i **zvýšení minimálních záloh OSVČ na pojistné**. Pro rok 2024 to znamená zvýšení minimální zálohy 2944 Kč na 3852 Kč.

Změna sazeb daně z přidané hodnoty

- **Od 1.1.2024 budou platit pouze 2 sazby DPH:**
 - snížená 12 %
 - a
 - základní 21 %.
- **Dojde tedy ke zrušení sazeb 10 % a 15%.**
- **Výrobky a služby, které nyní podléhají druhé snížené sazbě daně ve výši 10 %, budou od 1. 1. 2024 podléhat snížené sazbě daně ve výši 12 %, pokud nebudou přesunuty do sazby základní.**
- Do 12% sazby budou spadat např. ubytovací a stravovací služby, noviny a časopisy, potraviny nebo stavební práce u rodinných a bytových domů;
- 21% sazba bude naopak nově aplikována na:
 - řezané květiny a dekorativní listoví,
 - palivové dřevo,
 - sběr a přeprava komunálního odpadu,
 - služby autorů a výkonných umělců (kromě služeb nezávislých novinářů, nezávislých modelů a modelek),
 - opravy obuvi, oděvů i jízdních kol,
 - kadeřnické a holičské služby,
 - služby mytí oken a čištění vnitřních prostor prováděné v domácnosti,
 - letecká hromadná pravidelná doprava cestujících a jejich zavazadel (pouze vnitrostátní, mezinárodní zůstává i nadále osvobozena od DPH).
- Dochází k významné změně u **zdanění nápojů**. **Při prodeji nápoje jako zboží bude možné do snížené sazby 12% DPH zařadit pitnou vodu z vodovodu a některé tekuté mléčné výrobky (mezi něž patří např. mléko, tekuté mléčné výrobky - např. podmáslí, jogurtové mléko, kefir či jiná kysaná nebo acidofilní mléka), rostlinné alternativy mléka, mléčné koktejly (shake)).**

Ostatní alkoholické a nealkoholické nápoje budou v základní sazbě DPH.
- **V rámci služby bude možné do snížené sazby zařadit taktéž pouze podání pitné kohoutkové vody a vybraných mléčných nápojů. Podávání ostatních nápojů bude zařazeno do základní sazby DPH.**
- **Ze základní do snížené sazby DPH se přesouvá nepravidelná pozemní a vodní hromadná doprava osob** (např. linková doprava zaměstnanců určité společnosti, doprava žáků do divadla, ale nikoli taxislužba).
- **Knihy splňující definici zákona budou osvobozeny od DPH s nárokem na odpočet daně**, a to jak na fyzickém nosiči (papír, CD, DVD), tak v elektronické formě, včetně audioknih
- **DPH noviny, časopisy a periodika budou zdaněny 12% sazbou DPH bez ohledu na periodicitu vycházení.** Stejně tak jejich elektronicky poskytovaná verze.

Novela stavebního zákona a jeho dopad do DPH

K 1. 1. 2024 nabude účinnosti novela č. 283/2021 Sb. přijatá v souvislosti s novým stavebním zákonem. Zákon č. 152/2023 Sb., účinnost je posunuta na 1. 1. 2024 Změny v ZDPH se týkají pouze terminologie: - § 48 odst. 1 a § 56a odst. 3, kde se **definice stavby bytového domu a rodinného domu odvíjejí jen od stavebního zákona (nikoliv pak katastrálního zákona).**

- **Definice bytového domu podle § 13 písm. b) stavebního zákona: Bytovým domem je stavba pro bydlení, ve které více než polovina podlahové plochy slouží bydlení.**

- **Definice rodinného domu** podle § 13 písm. c) stavebního zákona: **Rodinným domem je stavba pro bydlení, ve které více než polovina podlahové plochy slouží bydlení, a která má nejvýše tři samostatné byty, nejvýše dvě nadzemní a jedno podzemní podlaží a podkroví, nebo třetí nadzemní podlaží ustoupené od vnějšího líce obvodové stěny budovy orientované k uliční čáře alespoň o 2 metry.**

Omezení nároku na odpočet DPH u automobilů

Nově bude možné si při pořízení nového osobního automobilu (kategorie M1), který je dlouhodobým majetkem plátce, uplatnit DPH v maximální výši 420 tis. Kč (to odpovídá základu daně 2 mil. Kč). Do limitu pro uplatněný odpočet se započítává také nárok na odpočet z technického zhodnocení vozidla.

Tato úprava se nevztahuje na sanitní a pohřební vozidla nebo vozidla pořízená za účelem provozování silniční motorové přepravy na základě koncese (zpravidla se bude týkat taxi služeb) a dále na vozidla, která jsou pořízená jako zboží.

Zvýšení sazeb spotřebních daní

- **Zvyšují se sazby všech spotřebních daní.**
- **Daň z lihu, cigaret, tabáku a doutníků se pro rok 2024 zvyšuje o 10 %.** Naopak sazba daně u tabáku do vodních dýmek bude mírně snížena.

Zvýšení daně z nemovitých věcí

- **Navyšují se sazby daně z nemovitých věcí, v průměru ve výši 1,8násobku aktuálních sazeb.**
- Další změny zahrnují například možnost obce zvolit **místní koeficient nově v rozmezí 0,5–5** pro všechny nemovité věci; výjimku představují vybrané zemědělské pozemky, trvalé travní porosty a nevyužitelné plochy, u kterých obec může zvolit **koeficient pouze v rozmezí 0,5–1,5.**